

MARCIAL | MARTIALIS EPIGRAMMATA SELECTA

Prevod Tine Vučko

Piše se že tretje tisočletje in živimo v času »moderne književnosti«, na čelu katere se je v zadnjem času – *volens nolens* – znašel predvsem Harry Potter. Pa tudi on ne more shajati brez latinščine – že ko boste odprli katero od knjig, boste še pred prvim poglavjem najprej naleteli na kaligrafsko izpisano misel *Draco dormiens nunquam titillandus*. Nadaljnje razmišljanje prepuščam vsakemu posamezniku.

Za prevajanje Marciala me je navdušil predvsem literarni večer, ki so ga v šolskem letu 1999/2000 na Gimnaziji Poljane pripravili študentje oddelka za klasično filologijo (izbor prevedenih epigramov so tudi izdali, gl. seznam literature). Do tedaj te zvrsti niti nisem poznal, saj se ji pri rednem pouku latinščine nismo posvečali, zato je bil tisti večer zame pravzaprav čisto novo odkritje. Vzhičen sem bil ob brezhibnih distihih in odličnih prevodih in se obenem spraševal, ali sem česa takega sposoben tudi sam.

Čas je nezadržno tekkel in kmalu sem se tudi sam znašel na omenjenem oddelku. Tu so se možnosti bolj odprle. Nekega dne pa sem v knjižnici opazil gratis knjižice Marciala, ki so jih »odpisali« na oddelku za germanistiko. Vzel sem eno od njih in ta drobna Reclamova knjižica me je do konca prepričala. *Habent sua fata libelli!*

Osredotočil sem se predvsem na najkrajše epigrame v obsegu enega elegičnega distiha. Menim, da so to kvantitativno najmanjše, kvalitativno pa vsekakor največje Marcialove mojstrovine. Očarala me je virtuoznost, s katero avtor v samo dveh verzih (!) doseže poantiran zaključek s pogosto presenetljivo, vselej pa zabavno antitezo. Ob prevajanju sem se nemalo krat od srca nasmejäl in upam, da bo ta moja dobra volja morda zavela tudi iz kakšnega prevoda.

Iskreno se želim zahvaliti prof. Branku Senegačniku in prof. Matjažu Babiču, ki sta mi posvetila precej svojega dragocenega časa in niti na hodniku nista negodovala nad mojo vztrajnostjo; zahvaljujem se jima tudi za vse konstruktivne nasvete in pripombe. Brez njiju prevodi ne bi bili takšni, kot so. Za koristne napotke se zahvaljujem tudi Davidu Movrinu.

Ostane mi le še, da svoje delo ponudim v branje in oceno Vam, *carissimi lectores*. Čeprav je že Robert Frost dejal, da je poezija prav tisto, kar izgi-

ne v prevodu, pa vendarle upam, da mi je nekako uspelo. Končno oceno seveda prepuščam Vam.

1, 47

*Nuper erat medicus, nunc est vispillo Diaulus:
quod vispillo facit, fecerat et medicus.*

Sprva je zdravil ljudi, a zdaj je pogrebec Diavel.
Kar dela zdaj kot grobár, prej je počel kot zdravnik.

1, 110

*Scribere me quereris, Velox, epigrammata longa,
ipse nihil scribis. Tu breviora facis.*

Tožiš nad mano, moj Veloks, da moje so pesmi predolge,
ti pa ne pišeš jih sploh: krajših se torej držiš.

1, 118

*Cui legisse satis non est epigrammata centum,
nil illi satis est, Caediciane, mali.*

Komúr še ni dovolj
teh pesmic sto in več,
oprosti mi, Kajdikijan,
a ta je malce preč.

2, 80

*Hostem cum fugeret, se Fannius ipse peremit.
Hic, rogo, non furor est, ne moriari, mori?*

Ko od sovraga je bežal, Faniij si sodil je sam –
umrl, da prevaral bi smrt. Ni to velika norost?

2, 87

*Dicis amore tui bellas ardere puellas,
qui faciem sub aqua, Sexte, natantis habes.*

Praviš, da deklice vse gorijo v ljubezni do tebe,
Sekt, obraz pa imaš, kot bi povodni bil mož.

5, 32

*Quadrantem Crispus tabulis, Faustine, supremis
non dedit uxori. »Cui dedit ergo?« Sibi.*

Niti beliča ni ženi Krisp v oporoki zapustil.
Favst, če zanima te res: *sebi* je volil denar.

7, 98

Omnia, Castor, emis. Sic fiet ut omnia vendas.

Vse si pokupil, moj Kastor – nekoč vse boš moral prodati.

9, 10

*Nubere vis Prisco: non miror, Paula: sapisti.
Ducere te non vult Priscus: et ille sapit.*

S Priskom bi se poročila? Pavla, prav nič se ne motiš.
Noče za ženo te, kaj? Glej, tudi Prisk ima prav!

BIBLIOGRAFIJA

- MARTIAL: *Epigramme*. Ausgewählt, übersetzt und erläutert von Harry C. Schnur. Philipp Reclam Jun., Stuttgart, 1966.
- MARTIAL: *Epigrams*. With an english translation by Walther C. A. Ker. In two volumes. Loeb Classical Library. London, Cambridge (Mass.), 1947 & 1950.
- VARII (Skupina prevajalcev): *Zbadljivke po antično – cave canem. Antiquitatis Graecae et Romanae epigrammata selecta*. Keria II, 131-158